

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht no. 7/8 - 1965

(Tijdvak 1-7-1965 t/m 31-8-1965)

I N H O U D

Blz.

I. Communisme Internationaal

De Communistische Partij van Spanje.	1
De CP in de anti-Franco beweging.	3
De "Italiaanse" afwijking.	5
De pro-Chinese stroming.	8

II. Activiteiten van de Communistische Partij Nederland

Reacties van CPN-leden op het beleid van de partijleiding.	11
De pro-Chinese oppositie in de CPN.	12
CPN-plannen voor het komende seizoen.	13
CPN-agitatie inzake Vietnam.	15
	16

III. Activiteiten van de Communistische Hulporganisaties

Het VIIe Wereldvredecongres.	19
Veranderingen in de WVR.	20
Het 9e Wereldjeugdfestival uitgesteld.	21
Cultureel accoord tussen Nederland en de SU.	22

IV. Andere Groeperingen

SWP in liquidatie.	24
Socialistische Jeugd en Provo's.	25
Meningsverschillen in de PSP inzake "Vietnam".	28
Internationale steunactie voor politieke gevangenen in Spanje en Portugal.	29

Overzicht Buitenlandse Reizen. 30

Stakingsoverzicht juli/augustus 1965. 32

Agenda. 33

HOOFDSTUK I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

De Communistische Partij van Spanje

Meer dan 25 jaar na het einde van de burgeroorlog wordt de politieke situatie in Spanje beheerst door spanningen waaronder in wezen nog dezelfde tegenstellingen schuilgaan die in de fatale zomermaanden van 1936 zo dramatisch tot een uitbarsting kwamen. De politieke groeperingen van uiterst rechts en die van uiterst links - de groeperingen binnen Franco's "Nationale Beweging" en die van de anti-Franco-oppositie - staan nog even onverzoenlijk tegenover elkaar als altijd. In beide kampen woedt echter een heftige meningenstrijd zowel over de oplossing van de niet geringe sociaal-economische en politiek-institutionele problemen als over de oplossing van het opvolgingsvraagstuk, en deze strijd zet zich voort tot in de groeperingen van het gulden Midden. Van ultra-conservatief tot uiterst radicaal vindt daarbij elk denkbaar systeem zijn verdedigers: autarkie, monopolistische en niet-monopolistische vormen van kapitalisme, ultra-revolutionair, gematigd revolutionair en reformistisch socialisme; traditionalistisch monarchisme, varianten van neo-Francoïsme, vormen van parlementaire democratie in monarchistische of republikeinse geest, proletarische dictatuur en anarchisme.

Het zicht op de ontwikkeling in de verhoudingen tussen de verschillende politieke stromingen wordt evenwel door verschillende omstandigheden in niet geringe mate belemmerd. In de eerste plaats wordt het beeld vertekend door de werking van het Franco-regime zelf, dat slechts een deel van de bestaande politieke organisaties vrijheid van handelen geeft. Als gevolg hiervan kunnen de krachten van de anti-Franco-oppositie in Spanje zelf niet dan bij benadering worden geschat. En voorts, zulks ook in verband met het feit, dat de voornaamste leiders van de oppositiepartijen reeds meer dan vijftwintig jaar in ballingschap buiten Spanje hebben geleefd: deze oppositie zelf heeft voor een deel sterk anachronistische trekken. Spanje is niet meer het Spanje van 1939, zoals Franco niet meer de Franco is van 1939 of 1945 of 1950. Het Franco-regime heeft zich gecorrigeerd en aangepast aan de veranderende omstandigheden. De sociaal-economische verhoudingen hebben zich vooral sinds de vijftiger jaren aanzienlijk

gewijzigd. Er is een modern industrieel apparaat in opbouw en de arbeidersklasse is doende zich op eigen kracht te emanciperen. De leiders van de anti-Franco-oppositie in ballingschap, die elkaar vijftientwintig jaar lang een "volgend jaar in Madrid" hebben beloofd, zijn met hun leuzen en programma's bij deze ontwikkelingen ten achter gebleven of hebben althans het directe contact met de Spaanse werkelijkheid voor een goed deel verloren. Zo is het bepaald niet duidelijk, welke krachtsverhoudingen aan de dag zullen komen op het ogenblik dat Caudillo Francesco Franco de politieke arena verlaat.

Intussen is de anti-Franco-oppositie, zoals reeds is gesuggereerd, onderling sterk verdeeld en organisatorisch nauwelijks op dit langverbeide ogenblik voorbereid. De tot deze oppositie behorende partijen en groeperingen vallen, globaal genomen, in twee categorieën uiteen:

1. die, welke tezamen de brede massa van de anti-Franco-krachten vertegenwoordigen, voor een deel echter ook gekenmerkt worden door een verouderd anti-Francoïsme - zoals de Socialistische Partij, de Communistische Partij, de republikeinen, de (linkse) christendemocraten en enkele andere tot het Midden behorende groeperingen alsmede een deel van het onder anarcho-syndicalistische invloed staande vakverbond, de CNT (Confederacion Nacional del Trabajo) - die elkaar bezweren de burgeroorlog te vergeten en het onderling eens zijn over twee programmapunten, n.l. een vreedzame omverwerping van het Franco-regime en een terugkeer tot de democratie en
2. die, welke zich voornamelijk oriënteren op de Algerijnse bevrijdingsoorlog en de Cubaanse revolutie - zoals de DRIL, een groep in Algerije onder de naam "Derde Republiek" en enkele minder bekende bevrijdingsfronten en verzetsbewegingen - die een gewelddadige omverwerping van het Franco-regime beogen.

De vooruitzichten voor een hechter samengaan tussen de voornaamste van deze partijen (te weten die van de eerste categorie) schijnen niet bijster goed te zijn, hoewel in deze richting regelmatig initiatieven worden ontwikkeld (zoals recentelijk b.v. door de in januari 1965 opgerichte Christen-Democratische Unie). Afgezien van hun eensgezindheid op het stuk van de liquidatie van het gehate regime liggen hun politieke opvattingen daarvoor te ver uiteen. En bovendien, de belangrijkste partijen maken op het ogenblik een interne crisis door, waarvan het effect nog niet te schatten valt, zoals met name de CP, de Partido Comunista de España, die te kampen heeft met een pro-Chinese en een "Italiaanse" beweging, en die bovendien haar greep op de intel-

lectuelen en studenten dreigt te verliezen.

De PCE in de anti-Franco-beweging

De Spaanse Communistische Partij heeft zich sinds 1939 onder vaak uiterst moeilijke omstandigheden redelijk weten te handhaven. Na de ineensstorting van het republikeinse front werd het hoofdkwartier verplaatst naar Toulouse, van waaruit het illegale partij-apparaat in Spanje werd opgebouwd. De topleiders vluchtten met hun twijfelachtige "heilige", naar Moskou, waar velen van hen bij Stalin in ongenade vielen. In Madrid verscheen het partijblad "Mundo Obrero" illegaal, terwijl de geheime zender "Radio España Independiente" vanuit het buitenland een goed deel van de propagandataak overnam. In korte tijd telde de partij weer 12.000 leden.

Hoewel de partij in deze eerste jaren na de burgeroorlog voor een totale ondergang werd behoed, zou deze periode later toch zeer kritisch worden gezien. sinds 1955 algemeen secretaris van de PCE, schreef in april 1961 in het blad "Vraagstukken van Vrede en Socialisme", dat de partij in die tijd ernstige fouten had gemaakt van sectarische en subjectivistische aard. "Wij zagen niet in, dat het noodzakelijk was te werken in de legale massa-organisaties, zoals de vakbonden, en verzetten ons tegen iedere vorm van legale activiteit. Wij gingen daarbij uit van de onjuiste veronderstelling, dat de arbeiders zich nooit en masse zouden aansluiten bij de fascistische vakbonden en de andere fascistische organisaties. Daardoor bleef de activiteit van de partij geconcentreerd op de partisanenstrijd en veronachtzaamden wij de eerste wet voor iedere illegaal werkende communistische partij, n.l. het combineren van het illegale en het legale werk. Later herstelden wij deze fout en vonden wij steeds nieuwe mogelijkheden om met de massa in contact te komen. Daardoor kregen wij inderdaad meer oog voor de realiteit en een beter begrip voor de bestaande problemen."

In deze jaren (tot eind 1945) hielden de communisten zich ook afzijdig van het "Verbond van Democratische Krachten", het eenheidsfront van de anarchisten, socialisten en republikeinen en sloten zich op in hun eigen verzetscoalitie, de "Nationale Unie". Eerst vanaf eind 1945, na de liquidatie van deze Unie, begonnen zij ernst te maken met hun pogingen om tot een alle anti-Franco partijen omvattend eenheidsfront te komen - pogingen die overigens door de aangezochte partners weinig gewaardeerd werden.

Dit communistisch eenheidsstreven kreeg in 1954 nieuwe impulsen,

toen het Ve partijcongres alle oppositionele partijen en groeperingen opriep tot de vorming van een nationale anti-Franco coalitie, die twee jaar later, vanwege de uit de burgeroorlog stammende ressentimenten in het teken geplaatst werd van de "Nationale Verzoening". De burgeroorlog diende men eindelijk als een "historisch feit" te beschouwen, een feit dat geen belemmering mocht vormen voor een politiek van nationale eensgezindheid, aldus die hieraan toevoegde, dat de partij met deze leuze bepaald geen streep wenste te zetten onder het verleden, maar de consequenties aanvaardde van het simpele feit, dat een revolutionaire politiek diende uit te gaan van de werkelijkheid van het Spaanse leven en niet van sentimenten en herinneringen.

"Wij stellen uitdrukkelijk vast", zo verkondigde de partijleiding in deze tijd, "dat de politiek van nationale verzoening niet moet worden beschouwd als een politiek van klassenverzoening of als een sentimentele reactie op de tragedie van de burgeroorlog. Ze is er louter op gericht alle met de dictatuur ontevreden krachten te verenigen in een vreedzaam maar beslist offensief tegen het vermolmd terreurregime".

Dat de communisten in een door deze nationale coalitie te vormen regering niet hun laatste doel zagen, bleek evenwel duidelijk toen de partij zich in 1958 opwierp tot woordvoester van alle linkse partijen en voorstelde te streven naar de vorming van een overgangsregering in een constitutioneel kader waarover het Spaanse volk zich bij referendum zou moeten uitspreken. Daarbij tekende de partij namelijk aan, dat een dergelijke regering nog niet de best denkbare zou zijn, aangezien zij immers onvermijdelijk gehinderd zou worden door de deelname van vele reactionaire en fascistische elementen en zich daardoor niet volledig zou kunnen inzetten voor de vestiging van een democratische staatsorde.

Uiteraard besepte de partijleiding wel, dat zij wat haar eventuele deelname aan deze regering betrof weinig te eisen had en vermeed zij het ook de andere partijen van te voren al kopschuw te maken door terzake hiervan een al te beslist standpunt in te nemen. Vandaar dat zij zich voornamelijk op dit punt van het herstel van de democratie concentreerde.

"De Communistische Partij", aldus een verklaring uit 1959, "is bereid met de andere oppositie-partijen een overeenkomst af te sluiten over het program van de overgangsregering na de val van het Franco-regime. Zij is ook bereid in deze overgangsregering aan de uitvoering van dit plan mede te werken. Zij zal er echter niet op staan, inderdaad aan deze regering te kunnen deelnemen, op voorwaarde dat alle democratische vrijheden zullen worden

gegarandeerd en zij zal worden toegelaten tot de alle oppositiepartijen overkoepelende organisaties. De Communistische Partij zal eveneens bereid zijn tijdelijk een koninklijke stadhouder te erkennen op voorwaarde dat het volk het recht zal hebben zich bij referendum over de constitutionele orde - hetzij ten gunste van een monarchie, hetzij ten gunste van een republiek - uit te spreken. De partij zal zich er echter niet bij neerleggen wanneer Spanje een monarchie wordt opgedrongen".

Terwijl de partij zich aldus en, naargelang de omstandigheden, soms met enigszins anders luidende verklaringen trachtte aanvaardbaar te maken voor de overige oppositiepartijen, bleef haar streven er toch primair op gericht haar eigen organisatie in en buiten Spanje te versterken en haar invloed onder de Spaanse arbeiders en intellectuelen uit te breiden.

Gezien de omstandigheden - de partij wordt nog steeds geleid vanuit Moskou en Praag, veelal via organisatielijnen die over Frankrijk en Italië lopen - bereikte zij opmerkelijke resultaten al moet een bericht in "Neues Deutschland" (1960) als zou de PCE in 1947 25.000 en in 1955 reeds 250.000 overtuigde aanhangers hebben gehad, wel als ongeloofwaardig worden aangemerkt. Het staat vast, dat de uitzendingen van Radio España Independiente een enorme invloed hebben gehad. Een feit is ook, dat de arbeidersmensen die de partij sinds 1945 vanuit de andere Europese landen (met name vanuit Frankrijk) in Spanje heeft binnengesluisd, onder de ontevreden een goed gehoor hebben gevonden en er enkele duizenden voor de communistische zaak hebben weten te werven. (Slechts een deel daarvan is in de illegale partijorganisatie opgenomen.) Het zijn deze enkele duizenden die de arbeiders rijp moeten maken voor het langverbeide keerpunt in de Spaanse geschiedenis, de omverwerping van het Franco-regime, een keerpunt dat volgens de communisten slechts bereikt kan worden - en op deze stelling is de gehele strategie van de CP gebaseerd - door de proclamatie van een algemene, vreedzame, politieke staking.

De "Italiaanse" afwijking: afgelasting van de algemene politieke staking

Sinds de grote stakingen van 1962 is de onrust onder de Spaanse arbeiders jaar na jaar toegenomen. Vorig jaar alleen al namen er honderdduizenden deel aan talloze demonstraties, petitionnements-acties, langzaam-aan-acties en stakingen. In maart trokken meer dan duizend arbeiders op naar het falangistisch vakverbondshoofdkwartier te Madrid, waar zij vrijheid van vakvereniging eisten. Aan de (sinds

1962 durende) stakingen in de kolenmijnen van Asturië namen naar schatting 20.000 mijnwerkers deel. Er braken stakingen uit in de staalfabrieken van Bilbao, Santander en San Sebastian. De Canarische Eilanden waren het toneel van heftige onlusten. In Andalusië staakten de landarbeiders te Cadiz, Sevilla en Granada (alleen al in de provincie Cadiz zouden 20.000 arbeiders bij deze stakingen betrokken zijn geweest). In feite werd er over geheel Spanje gestaakt en nog eens gestaakt: voor hoger loon, voor het stakingsrecht, voor vrije vakbonden, tegen het kapitalisme en tegen het Franco-regime. Op 1 mei vonden er grote demonstraties plaats in Madrid, Barcelona, San Sebastian en Bilbao. In Bilbao, de industriële hoofdstad van Noord-Spanje kwamen daarbij naar schatting 60.000 arbeiders op de been, die begonnen met "vrijheid!" te roepen, maar eindigden met "dood aan het kapitalisme!" en "dood aan Franco!"

Dit jaar zetten deze acties zich ondanks de scherpste politie-maatregelen voort en braken er onder meer ernstige onlusten uit in het Asturische mijncentrum Mieres, waar duizend razende demonstranten een politiebureau bestormden en aanzienlijke schade aanrichtten. Bovendien vond de groeiende onrust onder de intellectuelen en studenten een uitweg in protestacties en massademonstraties (zoals in Madrid, waar eenmaal meer dan 6000 studenten op straat kwamen) die aanleiding gaven tot scherpe represailles, welke echter de verbittering nog verder deden toenemen.

In dit klimaat zag de communistische partij de kansen groeien voor de verwezenlijking van haar eerste grote politieke doel: het ontketenen van een nationale staking waardoor het Franco-regime gebroken zal worden. Volgens de partij zal deze algemene staking op een goed moment natuurlijkerwijze uitbreken als gevolg van het samenvallen van een aantal grotere stakingen waarvan de vonken alle andere onrusthaarden tegelijk zullen ontsteken.

In juni 1962, na de grote stakingen van dat voorjaar verklaarde Santiago Carillo:

"Het moet mogelijk zijn langs vreedzame weg een eind te maken aan het fascisme. Maar dit betekent niet, dat daarvoor een simpele daad van burgerlijke ongehoorzaamheid of van passief verzet voldoende zal zijn. Deze vreedzame weg betekent en eist ook een heldhaftige massa-strijd, die misschien in sommige gevallen wel tot gewelddadige botsingen met de ultra's van het Francoïsme zal leiden. Alles zal daarbij tenslotte afhangen van de grote nationale staking, een algemene staking waaraan niet alleen de arbeiders maar ook de studenten, de intellectuelen en alle beoefenaren van vrije beroepen zullen moeten deelnemen, een actie

die de massa op straat zal brengen en zolang op straat zal houden tot de dictatuur gebroken zal zijn en er een democratische regering zal zijn gevormd, die elke beperking van de democratische vrijheden zal opheffen. De stakingen van april en mei hebben daartoe de weg geopend".

Tegelijk met het optimisme van de hoogste partijleiding groeide evenwel de laatste jaren - en dat ondanks de voor de communistische agitatie schijnbaar gunstiger wordende situatie onder de Spaanse arbeiders - bij een aantal communisten onzekerheid over de juistheid van de partijlijn en twijfel aan de haalbaarheid van het gestelde doel. In het voorjaar van 1964 vonden dezen hun woordvoerders in

52 jaar oud en toen nog lid van het Centraal Comité, het politiek bureau en het secretariaat van de PCE, en pseudoniem voor de populaire Spaanse auteur , eveneens lid van het Centraal Comité en het politiek bureau.

die zich de laatste jaren vooral een uitstekende naam had verworven onder de Spaanse communisten in Frankrijk, verzette zich in maart 1964 openlijk tegen de hoogste partijleiding door te stellen, dat de door haar belegde "congressen" en "conferenties" (buiten Spanje uiteraard) niet bij benadering de Spaanse communisten vertegenwoordigden, dat zij te licht dacht over de omstandigheden waaronder de illegale partij had te werken, dat zij verzuimde kennis te nemen van de inzichten in de lagere partijregio's en de partij dirigeerde vanuit een ivoren toren. en zijn medestanders eisten een verjonging van het hoogste kader, een vernieuwing van de partij en een terugkeer tot de democratie. Zij eisten ook een wijziging van de partijlijn.

Volgens berustte de gehele strategie van de PCE, gericht op het ontketen van een algemene stakingsbeweging onder haar leiding, op een fatale misrekening, op een valse analyse van de kapitalistische ontwikkelingen in het moderne Spanje. Immers, het grootkapitaal had in Spanje niet langer een absolute macht. Het Franco-regime, dat sinds 1959 eerst met een Stabilisatieplan en vervolgens met een Ontwikkelingsplan orde had trachten te scheppen in de economische situatie en uiteindelijk beoogde tot associatie te komen met de Europese Economische Gemeenschap, had slechts belang bij een harmonische ontwikkeling van de sociaal-economische verhoudingen. Franco zou derhalve tot elke prijs een verscherping van de tegenstellingen tussen het kapitaal en de arbeidersklasse wensen te voorkomen en uiteindelijk beide partijen zoveel genoegdoening geven als in overeenstemming zou zijn met hun gemeenschappelijk belang. Hij zou in elk

geval zover tegemoet komen aan de eisen van het werkende volk, dat zich nimmer die voorwaarden zouden realiseren waaronder een algemene politieke staking mogelijkheid zou worden.

verwierp de strategie van de PCE-leiding bovendien, omdat hij het sterk betwijfelde of de andere oppositiepartijen de PCE in de toekomst ooit in het overleg over een liberaal regeringsprogramma zouden wensen te betrekken, zolang zij vasthield aan een schema voor de omverwerping van het regime, dat zo deed denken aan de machtsgreep van de communisten in Tsjechoslowakije (1948) en zolang zij bleef spreken over hervormingen die de middenklassen schichtig maakten.

De klap kwam hard aan. In de zomer van 1964 reeds werden en uit het politiek bureau en het Centraal Comité verwijderd, op beschuldiging van "puur revisionisme". Toen zij zich na een waarschuwing (september) weigerden te conformeren en respectievelijk in februari en maart 1965 schriftelijk aan de hoogste partijleiding mededeelden, dat zij voort zouden gaan met het verspreiden van hun ideeën, werden zij tenslotte ook uit de partij gejaagd als twee "opportunistische reformisten".

Daarmee werd echter pas goed de strijd geopend tussen de partij en de "Italiaanse" beweging, die vooral onder de communistische intellectuelen en de Spanjaarden buiten Spanje een grote werfkracht bleek te kunnen ontwikkelen. *)

De "Chinese" beweging: terug naar een revolutionaire strategie

Oudere papieren dan deze revisionistische stroming in de Spaanse CP met opvattingen die inderdaad sterk aan het reformisme van de Italiaanse CP doen denken, heeft een ultra-revolutionaire stroming, welke zich in de jaren 1963/1964 op de CP-China oriënteerde, maar in feite al lang voordien bestond. Ze is het onzams met de gematigde politiek van de CPE, die een omwenteling verhoopt van een vreedzame algemene staking en die over een toekomstige dictatuur van het proletariaat en over de samenwerking met andere partijen spreekt in termen die voor een militante communist ronduit onverdraaglijk klinken.

Lange tijd is het onduidelijk geweest welke groeperingen van

*) Hoewel momenteel in Italië verblijft en daar publicatiemogelijkheden zoekt, heeft hij - uiteraard - niet de steun van de Italiaanse C.P.

pro-Chinezen er in Spanje en onder de Spaanse arbeiders in het buitenland actief waren. Waar de Spaanse CP zelf illegaal werkte was het spoor van de geheimzinnige ultra-revolutionairen uiteraard nog moeilijker te volgen. Terwijl in de niet-communistische pers in 1963 berichten begonnen te circuleren over grote aantallen pro-Chinezen in Spanje, die zelfs het merendeel zouden uitmaken van de communisten in de gevangenis van Burgos en over verbindingen tussen deze revolutionairen en de bomaanslagen plegende anarchisten, ontkende de leiding van de CP het bestaan van pro-Chinese groepen nog ten stelligste. Zelfs toen in december 1963 in Madrid een pro-Chinese uitgave van het partijblad "Mundo Obrero" begon te circuleren, noemde zij dit het werk van de Spaanse politie.

In maart 1964 bleek echter uit pamfletten die in Madrid en Parijs werden verspreid, dat kort voordien, op 15 en 16 februari, een groep Spaanse marxisten-leninisten een "nationale conferentie" had gehouden, de leiding van de PCE had "afgezet" en het partijprogramma ingrijpend had gewijzigd. Het blad "Mundo Obrero" werd bij die gelegenheid ter onderscheiding van het officiële partijblad omgedoopt in "Mundo Obrero Revolutionario".

Pas in een publicatie van juni, die op 30 juni ook door de "Prawda" werd overgenomen, gaf de partijleiding het bestaan van deze schaduw-partij en bovendien het bestaan van een "revolutionaire oppositie binnen de PCE" toe. Daarmee miste zij evenwel nog minstens één groep, die in februari buiten Spanje het blad "Proletario" het licht deed zien en daarin verklaarde de PCE te zullen vervangen door een werkelijk revolutionaire marxistisch-leninistische partij. Op de een of andere wijze bleek deze groep later verband te houden met een groep die in de zomer van 1964 in Spanje zelf het blad "El Comunista" verspreidde.

Nog weer later werd de situatie verder gecompliceerd door het verschijnen van "Octavilla", een bulletin voor Spaanse marxisten-leninisten in België, "Roja Bandera", een te Brussel uitgegeven marxistisch-leninistisch informatie-bulletin van de schaduw-PCE en enkele andere pamfletten. Mede uit deze publicaties bleek, dat de pro-Chinese stroming zich snel verbreed had over de Spaanse kolonies in geheel West-Europa.

Met medewerking waarschijnlijk van Jacques Grippa, de leider van de Belgische pro-Chinese CP, gingen de drie belangrijkste Spaanse pro-Chinese groeperingen in oktober 1964 een fusie aan: de schaduw-PCE,

de "revolutionaire oppositie binnen de PCE" en de groep rond "Proletario". Bij die gelegenheid besloten zij tevens tot de uitgave van een gezamenlijk blad, dat de naam kreeg van "Vanguardia Obrero".

Een en ander betekende evenwel niet, dat de marxistisch-leninistische stroming daarmee was geconsolideerd. Integendeel, zoals in alle andere Westeuropese landen zette het gistingproces zich ook in 1965 nog voort en blijkt nog steeds niet te zijn uitgewerkt: met name de Spaanse arbeiders in het buitenland en de kringen van Spaanse intellectuelen in ballingschap vormen daarbij een dankbare prooi voor allerlei agitatoren van twijfelachtige allures.

Zo heeft de onrust die in de communistische beweging is ontstaan, zich ook meegedeeld aan de CP-Spanje. De "Chinese" beweging blijkt voor grote aantallen Spaanse communisten een bijzondere aantrekkingskracht te bezitten. Van de "Italiaanse denkbeelden" schijnt echter een niet minder grote suggestieve kracht uit te gaan, waardoor weer anderen zich laten beïnvloeden. (Het verspreidingsgebied van deze "Italiaanse denkbeelden" in West-Europa breidt zich daarmee steeds verder uit.) Voor de PCE-leiding vormt de bestrijding van deze afwijkingen een zware extra belasting. Ze heeft van een verdergaande verdeeldheid bovendien te vrezen, dat zij zich nog moeilijker zal kunnen doen horen bij de andere partijen van de anti-Franco-oppositie.

Dit neemt overigens niet weg, dat de communisten in de Spaanse arbeidersbeweging nog steeds een geduchte macht vormen. ("Het communisme is de enige kracht die nog dreigt", aldus een bekende uitspraak van Franco.) En een aanpassing aan de Spaanse realiteit overeenkomstig de "Italiaanse denkbeelden" zou de invloed van de CP op de andere krachten van de oppositie wellicht zelfs kunnen versterken.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

Reacties van CPN-leden op het beleid van de partijleiding

"Het schuwen van een openlijke, principiële polemiek is altijd typerend geweest voor het revisionisme."

Paul de Groot in "De Waarheid" d.d. 16 juli 1965.

De resoluties van het partijbestuur der CPN d.d. 15/16 mei j.l. en het optreden van de CPN-delegatie op de conferentie van Brussel (1-3 juni j.l.) zijn in de partij niet zonder kritiek ontvangen. Over het algemeen richtte deze kritiek zich echter niet op essentiële punten van de partijpolitiek. Men hekelde b.v. de overdreven ontluistering van Chroestsjow en men sprak zijn ongerustheid uit over een mogelijke isolering van de CPN t.o.v. de andere Westeuropese CP-en. Van werkelijke oppositie kan dan ook nauwelijks worden gesproken. Hierbij moet echter het volgende aangetekend worden. Het internationale geschil in de communistische beweging en de divergentie der partijen hebben de laatste jaren veel verwarring veroorzaakt in de gelederen der Nederlandse CP. Deze verwarring is nog vergroot door de grillige politiek van de partijleiding, de - althans op papier - verdoorgevoerde pogingen om samenwerking met socialisten te verkrijgen en de rigoureuze kritiek op Chroestsjows revisionisme en op de Sowjet-Unie. Voor het merendeel der gewone partijleden is hierdoor de situatie zo onoverzichtelijk geworden, dat men zich nauwelijks meer een eigen mening permitteert en maar gelaten de besluiten van het partijbestuur aanvaardt. Deze toestand wordt nog in de hand gewerkt door de gebrek-kige politieke voorlichting in de partij en door het feit dat de partijleiding nog altijd een openlijke discussie over principiële zaken schuwt en deswege een stalinistische discipline handhaaft.

Hiertegen begint nu langzaamaan enig verzet te rijzen. Men verwijt de partijleiding dat zij de leden onvoldoende op de hoogte houdt van de betekenis en achtergrond van haar politieke besluiten. In het bijzonder acht men de politieke publicaties in "De Waarheid" veelal onvoldoende geargumenteed en meestal als mosterd na de maaltijd verstrekt. Ook de voorlichting via ledenvergaderingen ondervindt meer

kritiek dan voorheen. Geklaagd wordt dat de partijleiding deze vergaderingen niet gebruikt om de leden enige inspraak te geven in het nationaal beleid, maar slechts om afwijkende meningen te veroordelen en te couperen. Hier en daar - vooral in kringen van intellectuelen - vindt men het echt wel tijd worden dat de gewone partijleden wat meer mondigheid wordt toegestaan.

Interessant is in dit verband dat het nu ook tot in de partij schijnt door te dringen dat de CPN-leiding op het gebied van de vrije meningsvorming met twee maten meet. Internationaal immers - in het contact met andere CP-en - behoudt de CPN-leiding zich sinds enige tijd het recht voor er over politieke en ideologische vraagstukken een eigen onafhankelijke mening op na te houden. Het optreden van de CPN-delegatie op de Brusselse conferentie heeft dit wel duidelijk aangetoond. Nationaal echter ontzegt zij haar leden hetzelfde recht. Dat de leiding van de Nederlandse CP voorlopig nog niet van plan lijkt te zijn om haar leden in dit opzicht tegemoet te komen, bleek recent op een Amsterdamse ledenvergadering. Daar antwoordde namelijk een der topleiders van de CPN op een vraag over deze kwestie, dat het democratisch centralisme wél van toepassing was op de besluitvorming binnen een partij, maar niet tussen CP-en onderling (zoals bijvoorbeeld op de Brusselse conferentie!). Deze gedragslijn moest wel worden gevolgd vanwege de sterk afwijkende omstandigheden waar- onder elke partij in eigen land werkzaam was.

Ook het artikel in "De Waarheid" van 29 juli j.l. getiteld "Grote eenstemmigheid op ledenvergaderingen" waarin betoogd werd dat "de standpunten van het partijbestuur door de gehele partij warm werden ondersteund", moet - gezien in het licht van bovenstaande - beschouwd worden als een poging van de partijleiding om door negering van de bestaande kritiek, de individuele critici te ontmoedigen en aldus de stalinistische greep op de partij te behouden.

De pro-Chinese oppositie in de CPN

De activiteiten van het "Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland" beperkten zich in de afgelopen maanden tot het houden van scholingsbijeenkomsten, het verspreiden van pamfletjes op enkele Rotterdamse bedrijven en het plakken en kalken van leuzen tegen het optreden der Amerikanen in Vietnam. Gedurende deze periode hield het MLCN regelmatig contact met de Belgische pro-Chinese partij o.l.v. Grippa en brachten verscheidene bestuurders een bezoek aan Albanië.

Politiek-secretaris Nico Schrevel vertrok samen met bestuurslid begin juli voor een verblijf van enkele weken naar China.

In het juni-juli nummer van "De Rode Tribune", het blad van het MLCN, werd commentaar gegeven op de CPN-resoluties van 15 en 16 mei j.l. Gesteld werd, dat de CPN zowel in ideologisch als in praktisch opzicht een "door en door revisionistische partij" was gebleven. De resoluties die - zoals bekend - het revisionisme juist scherp hekelden, werden afgedaan als "opportunisme", met de argumentatie dat de CPN-leiders zich wilden voordoen als marxisten-leninisten "uit vrees voor de snelle groei van het MLCN"(!)

Naar verluidt zou Chris Bischoff, de uit de CPN geroyeerde leider van de pro-Chinese oppositiegroep rond het blad "De Rode Vlag", een meer positieve mening hebben over bovenvermelde resoluties en daarin zelfs een duidelijke wending naar de Chinese standpunten onderkennen. Op grond van dit inzicht zou hij ultimo mei aan de Amsterdamse districtsleiding verzocht hebben om weer tot de CPN te worden toegelaten. De partijleiding (altijd beducht voor provocaties) is hierop echter niet ingegaan en heeft integendeel begin juli drie andere medewerkers aan "De Rode Vlag" t.w. , en de echtgenote van Bischoff geroyeerd. Het drietal werd door de CPN beschuldigd van "fractievorming en meewerken in een partijvijandige groep". Waarschijnlijk om opspraak te vermijden heeft "De Waarheid" deze royementen niet gepubliceerd. In het juli-nummer van "De Rode Vlag" werd tegen deze royementen heftig gefulmineerd.

CPN-plannen voor het komende seizoen

In het centrum van de CPN-plannen voor het seizoen 1965/1966 staan de in 1966 te houden verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraden. De uitslag van de in juni 1965 gehouden verkiezing van de Raad voor de "Rijnmond" wettigt in de ogen van de partijleiding de verwachting dat de CPN in 1966 enige vooruitgang zal boeken. Het partijbestuur wil dit resultaat uitbuiten en bereidt een ambitieuze propaganda-campagne voor. Gezien de zwakke financiële positie van de partij zal het welslagen daarvan sterk afhankelijk zijn van de resultaten van de begeleidende financiële acties. Een en ander vereist een grote activiteit van de partijleden, groter dan b.v. in de afgelopen periode van augustus 1964 tot augustus 1965, toen de financiële taak nauwelijks werd vervuld, de werving voor "De Waarheid" een verdergaand abonnementenverlies niet kon keren en een voorgenomen

ledenwerfactie mislukte. Een goed voorteken ten deze is het voor-
spoedige verloop van de actie "400 x 100", die bedoeld was om met vier
honderd giften van f 100,- een basis van f 40.000,- te leggen voor
het verkiezingsfonds. Deze actie kon na enige weken worden herdoopt
tot "500 x 100", later tot "750 x 100" en zal mogelijk uitlopen op
een snelle incassering van totaal f 100.000,- . De begroting voor de
periode augustus 1965 tot augustus 1966 vraagt echter f 325.000,-
tot f 350.000,- aan inkomsten naast de contributies, zodat de gunstige
ontwikkeling van de actie 400 x 100 wel dringend nodig was.

De begroting van inkomsten is overigens geheel door de uit-
gaven bepaald. De financiële kwestie werd n.l. "politiek gesteld"
- zoals dat in CPN-jargon wordt uitgedrukt - wat wil zeggen dat de
activiteiten worden aangepast aan de politieke mogelijkheden en eisen
en dat de daarvoor benodigde gelden er domweg moeten komen. Het
gunstige resultaat van de actie "400 x 100" mag niet uit het oog
doen verliezen dat er nog altijd f 250.000,- moet worden opgebracht,
met (arbeidsintensieve) conventionele middelen als spaarkaarten,
intekenlijsten en enveloppenacties en nog wel in een periode van
toenemende vergaderactiviteit en grootscheepse verspreiding van
"manifesten" en brochures. Een deel van de gelden is bestemd voor
versterking van het kader met tijdelijke vrijgestelden, die in dienst
moeten worden genomen tot de verkiezingen van 1966. Naar verluidt zal
de eerste radio-uitzending die de CPN mag verzorgen op 3 september
(mede) gewijd zijn aan de financiële actie. De partij-afdelingen worden
opgeroepen die avond gereed te zijn om onmiddellijk daarna op huisbe-
zoek te gaan, zodat "De Waarheid" reeds de volgende dag zal kunnen
gewagen van een "klinkend antwoord" op die uitzending.

Op 12 september 1965 volgt dan het "Waarheidfestival", de
jaarlijkse "wapenschouw" van de CPN en het startpunt van alle activi-
teiten. Een bijzonder accent krijgt het festival door het 25-jarig
jubileum dat "De Waarheid" dit najaar viert. De festival-organisatoren
hebben hun eigen taak verlicht door de regeling van het artistieke
gedeelte van het programma in handen te geven van een impressario.
Het politieke gedeelte culmineert in een "meeting" rond het middag-
uur die wordt gepresideerd door Paul de Groot. Het Tweede Kamerlid
Marcus Bakker zal een rede uitspreken.

Op 20 september krijgt de CPN voor het eerst gelegenheid een
televisie-uitzending te verzorgen. Enerzijds een zeer begeerde zaak,
anderzijds een groot probleem voor de partijleiding, die zich welbe-

wust is van de consequenties van het al of niet bereiken van een goede presentatie via dit massa-medium.

Over de verdere plannen van de CPN is bekend, dat een landelijke verkiezingsconferentie en een anti-huurverhogingsdemonstratie worden voorbereid. Naar de aard van de komende verkiezingen (provinciaal en gemeentelijk) wil men de verkiezingscampagne zoveel mogelijk decentraliseren, hetgeen de districten en afdelingen voor zware opgaven stelt. De eerder genoemde (tijdelijke) uitbreiding van het bezoldigde kader, die men tracht te realiseren, is bedoeld om deze taken te verlichten.

Resumerend kan worden gesteld dat de CPN voor een belangrijk werkjaar staat, dat aan kader en leden zeer hoge eisen zal stellen.

CPN-agitatie inzake Vietnam

Tijdens de begin juni te Brussel gehouden conferentie van 19 communistische partijen, weigerde de CPN-delegatie een verklaring inzake Vietnam te ondertekenen.

In "De Waarheid" van 18 juni lichtte delegatieleider Henk Hoekstra deze afwijzende houding nader toe. Hij motiveerde het standpunt van de CPN door er op te wijzen dat buiten aanwezigheid van de betrokken Z.O. Aziatische CP-en, geen bindende oproepen konden worden aangenomen. Waar bovendien de meningen over de ernst van het conflict zo uiteen lopen - enerzijds: aanloop tot nucleaire oorlog, anderzijds (en zo denkt de CP-China erover): lokale oorlog van het Korea-type - is het, volgens de CPN-secretaris, juist om zich van een uitspraak te onthouden en zo de schijn te vermijden reeds voor enig standpunt gekozen te hebben.

Uit een in "De Waarheid" van 5 juli verschenen oproep blijkt echter dat de CPN zich t.a.v. de situatie in Vietnam op het standpunt van de CP-China stelt en overigens nog steeds het Westduitse militarisme als hoofdgevaar voor de wereldvrede beschouwt. Teneinde toch nog iets te doen inzake de kwestie Vietnam werden de lezers opgewekt de afgevaardigden naar het van 7-17 juli te Amsterdam gehouden congres van het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen "te overstromen met brieven en telegrammen, door delegaties uit bedrijven, buurten, dorpen en steden", die op stopzetting van de oorlog en terugtrekking van de Amerikaanse troepen moeten aandringen. Dat de politiek van de V.S. in Vietnam onherroepelijk een nederlaag tegemoet gaat, staat volgens "De Waarheid" reeds buiten kijf. De

vraag is echter "hoe lang moet dit nog doorgaan"?

Aan de oproep is niet in die mate gehoor gegeven als de CPN-leiding graag gezien zou hebben. Groepjes jongelui van verschillende jongerenorganisaties - ook van niet-communistische huize - demonstreerden bij Congresgebouw en Hiltonhotel. Nergens echter bereikte de in het vooruitzicht gestelde "massale beweging" een grote omvang, terwijl de agitatie beperkt bleef tot het onder de congresgangers verspreiden van pamfletten en het aanbieden van door de Nederlandse Vredes Raad verzamelde handtekeningenlijsten.

In "De Waarheid" van 24 juli gaf redacteur een korte nabeschouwing over het congres. In overeenstemming met de huidige kritische instelling van de CPN t.o.v. de internationale communistische beweging, maakt hij in zijn artikel het Wereld Vakverbond (WVV) het verwijt geen contact te hebben opgenomen met het IVVV om tot gezamenlijke initiatieven inzake Vietnam te komen.

Wanneer met het oog op de in Amsterdam gevoerde communistische agitatie zegt: "Dat het IVVV-congres toch over Vietnam heeft gesproken, is voornamelijk te danken geweest aan de aandrang die hierop van buiten het congres werd uitgeoefend", stelt hij de resultaten van deze "papieractie" overigens wel erg rooskleurig voor.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vredesbeweging

VIIe Wereldvredescongres

De communistische Wereldvredesraad (WVR) hield van 10-16 juli j.l. te Helsinki zijn zevende Wereldvredescongres, onder de leuze: "Wereldcongres voor vrede, nationale onafhankelijkheid en algemene ontwapening". Voor de in de voorafgaande maanden getroffen voorbereidingen, zowel internationaal als in Nederland, moge worden verwezen naar de MO's 3, 5 en 6 - 1965.

Het congres telde $\pm$ 1500 deelnemers uit 98 landen; de belangstelling was in vergelijking met het in 1962 in Moskou gehouden 6e Wereldvredescongres sterk teruggelopen. Afrika, Azië en Zuid-Amerika waren ditmaal sterk vertegenwoordigd, mogelijk als gevolg van de propaganda, door een aantal WVR-delegaties in vele z.g. jonge staten gevoerd.

Van de zes dagen, die het congres duurde, was er één uitgetrokken voor de openingszitting en een massa-demonstratie in een stadion te Helsinki, gericht tegen de Amerikaanse politiek in Vietnam. Twee dagen, de tweede en de zesde waren bestemd voor plenaire zittingen, terwijl de overige dagen werden gevuld met bijeenkomsten van de zeven commissies. Het congres werd volledig beheerst door het thema van de eerste commissie: "Steun voor het Vietnamese volk in zijn strijd voor onafhankelijkheid, eenheid en vrede." Dat de talloze verklaringen van solidariteit met het Vietnamese volk gepaard gingen met scherpe aanvallen op het Westerse en in het bijzonder het Amerikaanse "imperialisme" zal niemand verwonderen.

Van de zijde van Moskou is veel moeite gedaan om de onvermijdelijke uitingen van verdeeldheid in de WVR-gelederen tengevolge van het Sino-Sowjet-conflict binnen de besloten commissie-vergaderingen te houden. Hiertoe was door het Moskou-getrouwe secretariaat van de WVR een aangepast congres-reglement samengesteld. De Chinezen c.s., die tijdens de voorbereidingen voor het congres reeds duidelijk hadden doen blijken dat zij ditmaal Moskou niet zouden sparen, wisten deze poging om het congres te "muilkorven" echter enigermate te niet te doen. Het congres-presidium besloot een extra plenaire zitting in te lassen, waar

o.m. de Chinese delegatie-leider Chao I min het woord zou kunnen voeren. Door de vele aanvallen van de Chinezen en hun medestanders (zoals Albanië) op Rusland had het congres vaak een rumoerig verloop, ondanks het feit dat de Russen vrijwel steeds hun zelfbeheersing wisten te bewaren en zo de schijn trachtten op te houden dat het hier een "Vredes"-congres betrof.

Op de slotdag werd een resolutie over Vietnam aangenomen, alsmede een Algemene Verklaring van het congrespresidium, welke de neerslag vormde van de commissie-arbeid. De Russen c.s. hebben zich neer moeten leggen bij een vrij scherpe formulering van beide stukken, die nodig was ter verwerving van de instemming van bijna alle deelnemers.

Het congres werd voor de Nederlandse Vredesraad (NVR) bezocht door zijn secretaris, en door mevrouw die voor de NVR het contact met het buitenland onderhoudt.

geeft in het laatste nummer van het NVR-orgaan "Vrede" zijn indrukken van het congres weer, waaruit dezelfde geest spreekt als uit de berichtgeving in het communistische dagblad "De Waarheid": de op het congres opgetreden geschillen worden afgedaan als onbelangrijk en normaal voor een "democratische" organisatie, terwijl er tevens voor wordt gewaakt geen partij te kiezen, noch voor het Russische, noch voor het Chinese kamp.

Veranderingen in de WVR

De leiding van de WVR heeft de aanwezigheid op het vredescongres van vertegenwoordigers van vrijwel alle bij de WVR aangesloten nationale vredescomité's tevens benut voor het bespreken van een aantal organisatorische problemen.

Het wordt steeds duidelijker, en dit is ook op het congres weer gebleken, dat de WVR dreigt vast te lopen op het Sino-Sowjet-conflict. Als gevolg van de aantasting van de Russische hegemonie in de WVR, is bij de nationale vredescomité's een zelfde ontwikkeling te constateren als te zien is bij de communistische partijen, n.l. een grotere zelfbewustheid en een streven naar onafhankelijkheid. Dit heeft er toe geleid dat van de zijde van verschillende nationale comité's bij de WVR-leiding is aangedrongen op drastische veranderingen. secretaris van het Britse Vredescomité, heeft deze problemen in de openbaarheid gebracht door een artikel in het blad "Peace Campaign" van april/mei 1965. Hij zegt hierin, dat de WVR zijn doelstellingen en structuur moet wijzigen. De tijd van de centraal geleide massa-organisatie is

naar zijn mening voorbij en het instellen van regionale organisaties noodzakelijk. Volgens is de taak van de WVR in de toekomst gelegen in het coördineren van de werkzaamheden van de regionale en nationale organisaties, alsmede van de niet-communistische vredesgroeperingen. Het contact en de dialoog met niet-communistische vredesorganisaties - theoretisch ook de opzet van het Helsinki-congres - moet z.i. werkelijkheid worden.

De Russen hebben overigens zeer afwijzend op deze reorganisatievoorstellen gereageerd, zoals uit verschillende artikelen in de Russische pers is gebleken. Het is duidelijk, dat zij de greep op de nationale vredescomité's niet willen verliezen. Dat telt blijkbaar zwaarder dan de huidige machteloosheid van de WVR. Daarbij komt nog de bezorgdheid, dat China in geval van een regionale opzet van de WVR, meer nog dan reeds het geval is, de vredesorganisaties in Azië onder zijn hoede zou nemen.

Voor de NVR zouden de veranderingen evenwel zeer gelegen komen. Dat blijkt zonneklaar uit de reactie van in het augustusnummer van "Vrede". Grotere onafhankelijkheid zou betekenen, dat de NVR zich, in navolging van de CPN, "autonoom" zou kunnen noemen en duidelijker en met minder moeilijkheden de nationale communistische lijn zou kunnen volgen.

Weliswaar had de WVR-leiding een sub-comité ingesteld, dat de met het bovenstaande verband houdende problemen moest bestuderen en daarover op het congres verslag moest uitbrengen, doch het kwam nog niet verder dan tot voorlopige aanbevelingen. Als gevolg daarvan is de Raad numeriek teruggebracht van ± 650 tot ± 500 leden. Over zes maanden zal de nieuwe Raad definitief over eventuele veranderingen beslissen. Dan zal ook in de opvolging van de afgetreden voorzitter prof.

worden voorzien. Het is nu nog niet mogelijk gebleken een voor alle partijen aanvaardbare opvolger te vinden, zodat de leiding van de WVR voorshands door 7 presidiumleden wordt uitgeoefend.

Jeugdbeweging

9e Wereldjeugdfestival een jaar uitgesteld

Zoals in het vorige maandoverzicht (no. 6 - pag. 18) reeds werd vermeld, zou begin juli j.l. het Internationaal Voorbereidingscomité (IPC) in Helsinki bijeenkomen om een beslissing te nemen over het al dan niet doorgaan van het 9e Wereldjeugdfestival. Op deze vergadering

die op 8, 9 en 10 juli plaatsvond, werd met meerderheid van stemmen besloten het festival, gezien de politieke ontwikkelingen in Algerije, een jaar uit te stellen. Een sub-commissie zal binnenkort advies moeten uitbrengen over de plaats van het festival. Het IPC komt vóór eind 1965 opnieuw bijeen om plaats en datum definitief vast te stellen.

Als gevolg van het Sino-Sowjet-conflict verliep ook deze bijeenkomst in de Finse hoofdstad weer niet zonder strubbelingen. Al vóór de vergadering publiceerde de Chinese Jeugdfederatie een verklaring waarin de beslissing tot uitstel (die achter de schermen toen blijkbaar al genomen was) een "ernstige stap" werd genoemd, waartoe men volgens de Chinezen was overgegaan zonder het gastland Algerije te raadplegen en tegen de wil van de gedelegeerden uit China.

Ter vergadering protesteerden de Chinese afvaardiging en die van Indonesië - aldus een bericht van het persbureau Hsinhua - tegen het feit dat de bijeenkomst was geopend zonder de aankomst van de gedelegeerden uit Algerije af te wachten. Volgens de woordvoerder van de Chinezen, moest het IPC alles doen om het mogelijk te maken het festival toch in Algiers te laten doorgaan, opdat het een grote wapenschouw zou worden van de anti-imperialistische jongeren uit alle landen. Hij verzette zich fel tegen het plan het festival niet in Afrika te doen plaatsvinden.

Ook de gedelegeerden van Indonesië en Japan drongen er op aan het festival gewoon te laten doorgaan. Zij keurden het af, dat men zich bemoeide met de Algerijnse binnenlandse aangelegenheden. De Roemeense delegatie sloot zich bij hen aan door te verklaren dat het Algerijnse volk het recht had zijn eigen problemen op te lossen, zonder inmenging van anderen (i.c. van Moskou): een standpunt, dat aansluit bij het Roemeense streven naar onafhankelijkheid in het algemeen.

Cultuur

Cultureel accord tussen Nederland en Sowjet-Unie

Sowjet-Russische autoriteiten en diplomaten hebben er in de loop der jaren herhaaldelijk blijk van gegeven Nederland te beschouwen als een der meest reactionaire landen van West-Europa. Bij een bezoek, dat zes Nederlandse parlementariërs - leden van de Nederlandse groep van de Interparlementaire Unie - in juni van dit jaar aan Moskou brachten, werden zij door staatspresident Anastas Mikojan ter gelegenheid van een ontvangst in het Kremlin geksheerend betiteld als een stel moedige

kerels die hun leven in de waagschaal hadden gesteld door naar de Sowjet-Unie te komen.

Sowjet-Russische autoriteiten en diplomaten hebben daarnaast in de laatste jaren herhaaldelijk sterk aangedrongen op de afsluiting van een cultureel verdrag - op staatsniveau - met Nederland. Met de Nederlandse regering zullen hierover - via normale diplomatieke kanalen - onderhandelingen worden gevoerd.

Opmerkelijk is intussen dat door Moskou al geruime tijd een soort propaganda-offensief wordt gevoerd, dat er op gericht is de Nederlandse publieke opinie duidelijk te maken, dat er voor Nederland grote voordelen zouden zijn verbonden aan een cultureel verdrag in de vorm zoals door Moskou voorgesteld. In het kader van dit "propaganda-offensief" zijn door een reeks van Russische functionarissen verklaringen afgelegd. Deze komen er vrijwel steeds op neer, dat de Sowjet-Russische regering prijs stelt op de spoedige totstandkoming van een cultureel verdrag, terwijl de Nederlandse autoriteiten totnogtoe weinig enthousiasme of ijver zouden hebben getoond voor het voeren van onderhandelingen daarover.

Van Nederlandse zijde werd een bijdrage aan het Russische "propaganda-offensief" geleverd door de leiding van de vereniging Nederland-USSR, die een enkele maal in haar verenigingsorgaan een overigens lauw berichtje plaatste over de wenselijkheid van een dergelijk verdrag, en door het CPN-dagblad "De Waarheid", dat er met meer "verve" over schreef.

In verklaringen en publicaties, zowel als in gesprekken van functionarissen van USSR-Nederland, Nederland-USSR (en het door de Vereniging Nederland-USSR geëxploiteerde reisbureau "Vernu") wordt in dit verband telkens hetzelfde argument naar voren gebracht, namelijk dat thans aan bezoeken van geleerden, studenten en kunstenaars aan de Sowjet-Unie allerlei belemmeringen in de weg staan, die zullen wegvallen, zodra er een cultureel verdrag in de door de Sowjet-Unie voorgestelde vorm zal zijn.

HOOFDSTUK IV

ANDERE GROEPERINGEN

SWP in liquidatie

"De Brug" van 31 juli bevat een redactioneel artikel waarin het voortbestaan van SWP en Brug ter discussie wordt gesteld. Verschenen er in dit blad al eerder ingezonden stukken, waarin het bestaansrecht van de SWP in twijfel werd getrokken, thans vertolkt de redactie zelf de gevoelens van die SWP-ers, die zich afvragen of het zin heeft de SWP in stand te houden, nadat gebleken is dat zij als partij niet van de grond is gekomen. Verschillende vooraanstaande leden hadden al geruime tijd weinig of geen vertrouwen meer in de SWP. Ook Henk Gortzak sprak zich, in 1963, uit voor opheffing, daarbij wijzend op de geringe werfkracht van de partij. Wat SWP werd genoemd, omvatte in feite slechts de enkele honderden lezers van "De Brug". Van een werkelijk partijleven was vrijwel nimmer sprake.

In een terugblik op de zeven jaren dat SWP en Brug bestaan, komt de Brug-redactie tot de conclusie dat het blad erin geslaagd is in de linkse hoek een eerlijke discussie op gang te brengen tussen communisten (niet CPN-ers) en niet-communisten. Voor wat betreft haar andere taak: door de uitgave van "De Brug" discussie-vrijheid binnen de CPN mogelijk te maken, meent zij echter gefaald te hebben.

De redactie stelt voor in de komende herfst een landelijke bijeenkomst van SWP-ers te beleggen, waarop de eventuele opheffing van de SWP het belangrijkste agendapunt zal zijn. Mocht dan worden besloten tot liquidatie van de SWP en instandhouding van "De Brug" dan zal er, volgens de redactie, een modus gevonden moeten worden om de uitgave van het blad voort te zetten. Voorts zal dan moeten worden uitgemaakt of er een eenstemmig advies inzake toetreding tot een andere partij kan worden gegeven. In "De Brug" van 21 augustus loopt Henk Gortzak, zij het voorzichtig, al wat vooruit op de opheffing van de SWP, door een aantal voorwaarden op te sommen waaraan een andere socialistische partij zou moeten voldoen, alvorens een advies over toetreding kan worden gegeven. De redactie laat ook in dit nummer weer duidelijk uitkomen dat zij in het voortbestaan van de SWP geen heil ziet. De lezers worden opgeroepen zich de komende maanden te beraden over de wijze waarop de linkervleugel in Nederland,

beter dan voorheen, kan worden gediend. Een daarop betrekking hebbende discussie in "De Brug" kan, volgens de redactie, een goede grondslag vormen voor de te houden conferentie. Het lijkt daarom welhaast zeker dat de SWP zal worden opgeheven.

Al kon "De Waarheid" haar lezers de hierboven geschetste ontwikkeling moeilijk als een overwinning van de CPN voorschotelen, vanzelfsprekend klonk in het commentaar de voldoening over "het bankroet van de Gortzak-groep" door. De Brug kreeg opnieuw het vaderschap toebedacht van "het onechte kind van de Brug-groep": de groep rondom het pro-Chinese blaadje "De Rode Vlag", hetgeen evenwel slechts in zoverre opgaat dat beide groeperingen het oppositie-voeren tegen de CPN gemeen hebben. Overigens staan zij op volstrekt verschillende standpunten. "De Waarheid" besluit het "in memoriam" met de voorspelling: "waar de notoire Brugklanten na de opheffing ook nog zullen proberen op te duiken, overal slepen zij het politieke bankroet met zich mee".

Socialistische Jeugd en Provo's

Deze jongeren zijn voornamelijk afkomstig uit de Socialistische Jeugd van Nederland (SJ) en de anarchistische groep rond het blad "Provo".

De SJ is een in mei 1960 opgerichte organisatie van links-socialistische jongeren. Zij was in eerste instantie bedoeld als een politieke strijdgroep van jonge socialisten behorende tot PvdA of PSP, dan wel partijlozen. Volgens de statuten stelt de organisatie zich ten doel socialistische jongeren, ongeacht hun partijpolitieke richting, te verenigen tot de internationale strijd voor het socialisme.

Volgens een meer recente publicatie wil de SJ het onbehagen tegen de burgerlijke gezapigheid "kanaliseren in socialistische vaargeul". Onmiddellijk na de oorlog, aldus de publicatie, bestond er bij de jeugd een afkeer om positief te reageren op politieke aangelegenheden. Deze afkeer maakte later plaats voor een vage onrust die thans, aldus de SJ, wordt omgezet in doelgerichte protestacties. Als voorbeelden worden aangehaald de ordeverstoring tegen de Portugese deelneming aan de NATO-taptoe in juli 1963 in het Amsterdamse Stadion (volgens de SJ werd de NATO-taptoe een "NATO-trap-toe") en de sitdown-betogingen tegen de atoombomproeven, die verkeersopstoppen ten gevolge hadden.

De anarchistische jongerengroep rond het blad "Provo" ontplooi- de in Amsterdam en omgeving haar voornaamste activiteiten. Deze groep wekt de indruk eerder uit allerlei negatieve en door de deelnemers zelf weinig doordachte onlustgevoelens jegens de bestaande maatschap- pelijke orde te zijn ontstaan, dan uit gefundeerde politieke overwe- gingen. Hoewel wordt ingezien dat de vestiging van een anarchistische maatschappij een onmogelijkheid is, willen deze jongelui, zoals zij zelf zeggen, "de kans niet laten voorbijgaan de gevestigde maatschap- pij eens grondig te provoceren". De groep, die vooralsnog uit enkele actieve raddraaiers lijkt te bestaan, zegt de nozemjeugd - die zij de laatste revolutionaire groep noemt - tot actie te willen brengen. Als agitatie-objecten kiest men onderwerpen en gebeurtenissen waarover de meningen sterk verdeeld zijn.

Na de activiteiten rond de verloving van de kroonprinses, kwam de "Provo"-groep in het nieuws door zonder vergunning van de autori- teiten zgn. "happenings" te organiseren bij het "Lieverdje" op het Spui in de hoofdstad.

De voornaamste exponenten van deze groep zijn wel Roel van Duyn en . De eerste, (22 jaar oud en volgens een persbericht fi- losofie studerend aan de Universiteit van Amsterdam), nam enige jaren geleden te Den Haag deel aan een sitdown-actie op de openbare weg, georganiseerd door de "Ban-de-Bom"-groep. (19 jaar) bleek in april 1965 lid te zijn van de redactie van "Barst", een blaadje, dat werd uitgegeven door de Anarchistische Werkgroep Zaanstreek. Voor- dien had hij een bestuursfunctie in de Zaandamse afdeling van de Pa- cifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen (PSJW). "Barst" is in- middels opgeheven en opgegaan in "Provo".

PSJW-reactie

De redactie van het PSJW-orgaan "Anders" heeft zich recentelijk, in een overigens welwillend gestelde beschouwing over het sociaal-anarchisme, gedistancieerd van het optreden van de "Provo"-groep.

Betoogd wordt, dat men zich "door alleen maar te provoceren" diskwalificeert tot querulant. "Acties als die van Provo willen wij ook", aldus de redactie, "maar dan acties die af zijn". Hiermede blijkt men van PSJW-zijde te bedoelen, dat steeds duidelijk moet zijn wat met een actie beoogd wordt. Men moet daarmee de publieke opinie willen ontwikkelen, maar niet "iets doen om het doen". Uit een elders in hetzelfde nummer van "Anders" geplaatst artikel blijkt nogmaals dat men in PSJW-kring goed-gerichte "directe actie" wel degelijk toejuicht. De schrijver vermeldt, dat de PSJW sinds enkele maanden contact onderhoudt met het Britse Comité van 100. Kennelijk doelend op de activiteiten van het Nederlandse equivalent daarvan (het Comité 29 november 1962), waarin ook PSJW-ers een rol spelen, besluit hij: "naar mijn mening kan samenwerking met het "Committee of 100", dat een tijd lang de vredesactiviteiten in ons land heeft geïnspireerd, voor ons belangrijke resultaten opleveren".

Men kan zich afvragen, of de uit het bovenstaande sprekende geesteshouding van PSP-jongeren in de toekomst wellicht ook tot "radicalisering" van het optreden naar buiten van de PSP zelf zal voeren. Het feit dat in leidende PSP-kringen reeds enkele malen van sympathie met het jongerenstandpunt in deze is gebleken, stemt in elk geval tot nadenken.

Communistische reactie

Van communistische zijde heeft men tot dusver duidelijk van het "Provo"-optreden afstand genomen. "De Waarheid" betitelde het onlangs zelfs nog als "obsuur gedoe".

Deze reserve kan eensdeels worden verklaard uit een zekere ideologische terughoudendheid ten aanzien van de politieke milieus waaruit deze rebellerende jongeren afkomstig zijn (anarchistische en pacifistische), ander-zijds stellig toch ook uit beduchtheid te worden betrokken bij acties, die vanwege de daarbij gebruikte methodiek de communisten in aanraking zouden kunnen brengen met de justitie: men wil de legale status van de CPN niet in de waagschaal stellen.

Overigens heeft men van CPN-kant de Provo-activiteit weer eens aangegrepen om een aanval te doen op het "klasse-karakter" van justitie en politie, welke laatste wel overdag met de Provo's besprekingen voerde en zo aan deze groep "enige allure" gaf, maar 's avonds, toen de Provo's, volgens "De Waarheid" al lang weg waren, klopjachten hield op het naar het Spui getrokken publiek.

Meningsverschillen in de PSP met betrekking tot de kwestie Vietnam

Meermalen heeft de PSP als haar mening over de kwestie Vietnam te kennen gegeven, dat de Amerikanen daar onrechtmatig interveniëren in een binnenlandse - zuiver Aziatische - aangelegenheid en dientengevolge hun militaire macht onverwijld en onvoorwaardelijk uit dat gebied dienen terug te trekken.

Van de hand van de hoofdredacteur van het PSP-orgaan "Bevrijding", verscheen in juni j.l. een door een deel van het hoofdbestuur - waarvan de schrijver qualitate qua lid is - onderschreven artikel, dat blijkt geeft van een meer genuanceerde en van werkelijkheidszin getuigende gedachtengang. Hij noemt als mogelijkheid voor een oplossing het tijdelijke behoud door de Amerikanen van één of meer bases aan de Zuid-Vietnamese kust. Zulks zou de publieke opinie in de V.S. geruststelling geven, dat de gordel van steunpunten rond China (voorlopig) intact blijft en een gevoel van zekerheid oproepen t.a.v. de naleving van bereikte accoorden door de Vietnamezen.

De (militant socialistische) afdeling Amsterdam van de PSP reageerde hierop met een aan gerichte en in "Bevrijding" afgedrukte brief, waarin deze "verbijsterende" gedachtengang in strijd met het partijstandpunt wordt genoemd. Voorts eiste zij van het partijbestuur een onomwonden afwijzing van deze "realistische oplossing". Ook andere PSP-ers stelden zich in dezen achter de Amsterdamse afdeling.

In zijn weerwoord in "Bevrijding" van 31 juli j.l. verschuilt de hoofdredacteur zich ten dele achter anderen, waar hij stelt, dat deze z.i. haalbare oplossing ongeveer overeenkomt met de richting, waarin de Amerikaanse commentator een voor zijn regering aanvaardbare oplossing zoekt, terwijl ook bij de commissie Buitenland van de PSP dezelfde compromisgedachte was opgekomen.

Opmerkelijk is, dat een reactie van het partijbestuur op het Amsterdamse verzoek tot nu toe uitbleef, wat "De Waarheid" van 13

augustus j.l. deed concluderen, dat dit bestuur met het voorstel van instemt.

Intussen deelde blijkens een in het "Algemeen Handelsblad" dd. 12 augustus verschenen artikel mede, dat het partijbestuur zich van deze kwestie distancieert en voor verantwoordelijkheid van de redactie laat. Daar deze alleen aan de Algemene Vergadering verantwoording schuldig is, wordt de Amsterdamse afdeling voor een uitspraak in deze naar de op 2 en 3 oktober a.s. te houden jaarvergadering verwezen.

Internationale steunactie voor politieke gevangenen in Spanje en Portugal

Blijkens een publicatie in het anarchistische blad "Recht voor Allen" van 21 augustus j.l. is de in Spanje verboden en in Brussel zetelende Spaanse jeugdorganisatie "Federación Iberica de Juventudes Libertarias" een internationale actie begonnen voor vrijlating van de gevangenen der "fascistische" regimens in Spanje en Portugal.

Vele Europese en Latijns-Amerikaanse landen zouden reeds aan de FIJL-oproep gehoor hebben gegeven. Ook in Nederland is thans voor dit doel een werkgroep opgericht, waarin, afgaande op de ondertekenaars van het desbetreffende bericht (politiek-secretaris PSP;

redacteur v.h. anarchistische blad "De Vrije" en T. de Vries namens het Comité 29 november 1962) zowel pacifistisch-socialistische als anarchistische groeperingen vertegenwoordigd zijn.

Aan deze mededeling wordt toegevoegd, dat de pers tijdig en uitvoerig over de door deze werkgroep te ontplooien activiteit zal worden geïnformeerd. Zulks had eind augustus evenwel nog niet plaats gevonden.

De drie genoemde figuren (en hun medestanders) willen kennelijk een scherpere stellingname tegenover de regeringen van Spanje en Portugal dan tot dusver van de, ten dele voor hetzelfde doel opgerichte vereniging Democratisering van Spanje is gebleken. Deze vereniging werd in een eerder uittaling van anarchistische zijde "een verzameling bourgeois-figuren" genoemd.

OVERZICHT BUITENLANDSE REIZEN

Tot + 15 augustus 1965

I = Inreis

U = Uitreis

<u>Datum:</u>	<u>Naam:</u>	<u>Geb.datum:</u>	<u>Reisdoel:</u>
15-5-'65			Voorraanstaand communiste.Praag, reisdoel onbekend.
14-6-'65			
+ 30-5-'65 (U)			Voorz.Verenigd Verzet en lid Alg. Raad FIR. Duisburg, congres VVN.
31-5-'65	HOEKSTRA, H.	17- 6-'24	Allen leden van het CPN-partijbestuur.
4-6-'65	WOLFF, J.F.	14- 3-'27	Brussel, conferentie van de 17 comm. partijen uit de "kapitalistische landen" van Europa.
1-6-'65	HULST, W.	9-12-'16	Secr. Ned-USSR en dir.VERNU.
6-6-'65			Moskou, bespr. met INTOURIST.
19-6-'65			Land.penningm. Marx.-Len.Centrum Nederl. Brussel, bespreking van reizen MLCN-leden naar Albanië.
29-6-'65			Secr. Comité Cult. betr. Ned.-Tsjechosl. Praag, reisdoel onbekend.
10-7-'65			
4-7-'65	HULST, W.	9-12-'16	Secr.Ned-USSR en dir.VERNU.
5-7-'65			West-Berlijn, reisdoel onbekend.
4-7-'65 (U)			Land. penningm.MLCN. Portugal, vacantie van + 14 dagen.
7-7-'65			Resp. secr. NVR en lid partijbest.
+ 19-7-'65			CPN en:lid werkcomité NVR (belast met cont. btnl.) alsmede lid WVR. Helsinki, congres WVR.
9-7-'65 (U)	SCHREVEL, N.C.J.	18- 9-'33	Resp. land.secr. MLCN/hoofdred. "De Rode Tribune" en bestuurslid MLCN. Peking, besprekingen met vertegenwoordigers van de CP-China.
12-7-'65	De GROOT, P.	19- 7-1899	Voorzitter CPN. Polen, vakantie.
8-8-'65	+ echtgenote		
16-7-'65			Grafisch ontwerper bij Pegasus.
20-7-'65			Leipzig, Buchkunst Ausstellung.
17-7-'65			Lid CPN-partijbestuur. Boekarest,
28-7-'65			vertegenwoordigde de CPN op Roemeense Partijcongres.
18-7-'65 (I)			Studeert te Moskou. Met vakantie in Nederland.
20-7-'65			Werkzaam bij Pegasus. S.U., leider
3-8-'65			VERNU-schaakreis naar de S.U.
23-7-'65			Correspondent van "De Waarheid" in
20-8-'65			Moskou. Vakantie in Nederland. (Echtgenote en kinderen waren reeds op 15 juli in Nederland).

<u>Datum:</u>	<u>Naam:</u>	<u>Geb.datum:</u>	<u>Reisdoel:</u>
24- 7-'65 (U)			Voorz. "Politeia" en redacteur "Link maakte deel uit van een groep van 24 Ned., vnl. links-socialistisch g oriënteerde studenten, die via Praa naar Cuba, reisden.
25- 7-'65 (U)			Leden Marxistisch-Leninistisch Cen- trum Nederland-Albanie.
30- 7-'65	HULST, W.	9-12-'16	Secr. Ned.-USSR en dir. VERNU.
5- 8-'65	+ echtgenote.	12- 6-'15	Moskou, besprekingen met INTOURIST.
15- 8-'65	Prof. MINNAERT M.G.J.	12- 2-1893	Lid Wereld Vredesraad. Moskou, lei- der reis amateursterrekundigen naar Moskou.
+ 29- 8-'65			
19- 8-'65 (U)			Lid Ned. Auschw.Comité. Frankfurt, slotzitting van het Auschwitz-proce
20- 8-'65 (U)			Sowjet-Unie, vakantie.

STAKINGSOVERZICHT JULI/AUGUSTUS 1965

Bedrijf : N.V. Hollandia Sloopbedrijf (Rotterdam).
Aanleiding : eis tot uitbetaling van 2% uitkering.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : geen.
Aantal werknemers : 50.
Aantal stakers : 50.
Duur van de staking : 12-8-1965 tot 16-8-1965 (op 16-8 staakten
nog 7 arbeiders.).

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
sept. 1965	8e Alg.Verg.WFWO.	Boedapest	Wereld Fed.Wetensch. Onderzoekers.
12 sept. 1965	"Waarheid"-festival.	Amsterdam	CPN.
* 16-19 sept. 1965	4e Int.Beroepsconf. VVI-Voeding.	Praag	Wereld Vakverbond.
20-23 sept. 1965	Intern.Symposium WFWO.	Boedapest	Wereld Fed.Wetensch. Onderzoekers.
* 2-11 okt. 1965	Tentoonst. F(ascisme)'65	Amsterdam	Socialistische Jeugd (SJ)
8-22 okt. 1965	6e WVV Congres	Warschau	Wereld Vakverbond.
* 23 okt. 1965	Verkiezingsconferen- tie.	Amsterdam	CPN.
november 1965	Landelijke manifesta- tie tegen kuurverho- ging.	Amsterdam	CPN.
* 18-20 nov. 1965	4e Congres Stud.Vakbew.	Utrecht	Studenten Vakbeweging.
december 1965	Wereldcongres I Ve Internationale	?	IVE Internationale.
* december 1965	Raadsvergadering WVR	?	Wereld Vakverbond
december 1965	5e Congres FIR	Boedapest	Féd.Int. des Résistants.
* zomer 1966	9e Wereldjeugdfestival	?	Wereldfed.Dem.Jeugd en I Unie v. Studenten.
* nieuw c.q. aangevuld.			